AÐALSKIPULAG SVEITARFÉLAGSINS HORNAFJARÐAR 2012-2030

BREYTING - SKAFTAFELL III- IV

ALMENNT

Um er að ræða breytingu á aðalskipulagi Sveitarfélagsins Hornafjarðar 2012-2030, skv. 1. mgr. 36. gr. skipulagslaga nr. 123/2010. Aðalskipulag Sveitarfélagsins Hornafjarðar 2012-2030 var samþykkt í bæjarstjórn þann 3. apríl 2014 og staðfest af Skipulagsstofnun þann 18. september 2014. Breytingin er gerð vegna fyrirhugaðrar uppbyggingar ferðaþjónustu og aðstöðu henni tengdri við Skaftafell III- IV.

FORSENDUR OG MARKMIÐ SKIPULAGSGERÐAR

Skaftafell III-IV liggur sunnan við þjónustumiðstöðina í Skaftafelli, fyrirhugað verslunar- og þjónustusvæði er í um 1500 metra fjarlægð. Skaftafell er einn af fjölsóttustu ferðamannastöðum landsins og er í aðalskipulagi skilgreint sem einn af megin seglum ferðaþjónustu í sveitarfélaginu. Þar er þjónustumiðstöð Vatnajökulsþjóðgarðs ásamt fjölbreyttri þjónustu við ferðamenn svo sem verslun, gestastofa, bílastæði, göngustígar, tjaldstæði og áningastaðir.

Samkvæmt tölum frá Ferðamálastofu má áætla að helmingur erlendra ferðamanna á Íslandi sumarið 2016, hafi komið í Skaftafell og er sömu sögu að segja yfir vetrarmánuðina en þá er talið að tæplega 28% erlendra ferðamanna hafi komið í Skaftafell og að Jökulsárlóni en einungis um þriðjungur þessara ferðamanna farið alla leið austur á Hornafjörð, eða tæp 17%. Í rannsókn gerð af Rögnvaldi Guðmundssyni árið 2016 kemur fram að hlutfallið milli gistinátta að sumri og vetri innan sveitarfélagsins hafi breyst mjög mikið en árið 2015 voru um 32% gistinátta utan sumars en einungis 9% árið 2004. Þessi aukning kallar á fjölbreyttari og frekari gistipláss í sveitarfélaginu.

Markmið breytingar er að heimila uppbyggingu gistingar og íbúðar/starfsmannaíbúða og þjónustuhúsa, allt að 5.200 m² í landi Skaftafell III-IV til þess að auka þjónustu við þann fjölda ferðafólks sem kemur í Öræfin. Þessari breytingu er ætlað að styrkja þá þjónustu sem fyrir er við þjónustumiðstöðina í Skaftafelli, m.a. að byggja upp aðstöðu fyrir starfsmenn sem vinna í ferðaþjónustu innan og við þjóðgarðinn. Samkvæmt gildandi deiliskipulagi fyrir Skaftafell m.s.br. eru heimildir fyrir smáum byggingum við gistiflatir og viðbót við þegar byggða þjónustumiðstöð. Húsnæði fyrir starfsfólk er ætlað fyrir starfsmenn Vatnajökulsþjóðgarðar ekki annarra ferðaþjónustufyrirtækja.

Eitt af markmiðunum er að draga þjónustu sem ekki er tengd þjónustumiðstöðinni í Skaftafelli frá sjálfri náttúruperlunni en frekari uppbygging í landi Skaftafells myndi talin geta haft mikil áhrif á ásýnd og upplifun ferðamanna á svæðinu. Vatnajökulsþjóðgarður er að vinna atvinnustefnu m.a. fyrir Skaftafell en þar á að taka á því að of mikil umferð bíla og fólks er við þjónustumiðstöðina sem tengist einkareknum ferðaþjónustufyrirtækjum sem hafa aðstöðu í húsum við þjónustumiðstöðina. Breytingin er því talin liður í að skapa aðstöðu rétt fyrir utan þennan vinsæla viðkomustað ferðamanna. Ekki svo langt frá Skaftafell III-IV er nú þegar þjónusta í Svínafelli og Freysnesi og sunnan við þjóðveginn er flugvöllur. Samkvæmt gildandi aðalskipulagi sveitarfélagsins mun þjóðvegurinn færast sunnar og liggja við Freysnes/Svínafell. Færsla vegarins gefur þá tækifæri til að skilgreina eldri hluta vegarins, þ.e. núverandi veg, sem ferðamannaveg þar sem uppbygging þjónustu nær allt frá Freysnesi/Svínafelli og inn að þjónustumiðstöð Skaftafells. Sveitarstjórn telur að þarna verði til framtíðar þungamiðja ferðaþjónustunnar í Öræfum sem þjónusti svæðið og stærstu og fjölsóttustu ferðamannastaði sveitarfélagsins eins og Skaftafell og Jökulsárlón. Uppbyggingin er rétt fyrir utan þjóðgarðsmörkin en fjöldi ferðaþjónustufyrirtækja veita þjónustu sem krefst viðveru í þjóðgarðinum eða skammt frá honum þessi breyting er því talin geta skapað aðstöðu fyrir einkarekin fyrirtæki og starfsmenn þeirra til framtíðar.

STAÐHÆTTIR OG AÐKOMA

Breytingin nær til um 15 ha svæðis sem liggur á nýrsta hluta svæðis sem afmarkast af Heiðarlæk til norðurs, þjóðvegi til austurs og varnargarði meðfram farvegi Morsár/Skeiðarár til vestur. Fyrirhugað verslunar- og þjónustusvæði, við Skaftafell III-IV, liggur í tæplega 1500 metra fjarlægð frá þjónustumiðstöðinni við Skaftafell. Í gildandi aðalskipulagi Hornarfjarðar er landnotkun á svæðinu skógræktar- og landbúnaðarsvæði. Fyrirhugað er að aðkoma að svæðinu verði frá núverandi þjóðvegi sem samkvæmt gildandi aðalskipulagi verður í flokknum „aðrir vegir“. Fyrirhugað er á skipulagstímabilinu að færa veginn. Sunnan (austan) við þjóðveginn er flugvöllurinn í Skaftafelli.

MINJAR

Engar þekktar fornminjar eru á svæðinu eða nærliggjandi svæðum en austan hringvegar er stálbiti úr Skeiðarárbrú sem komið var fyrir til minningar um jökulhlaupið 1996, sem kom niður nokkru vestar. Í gildandi aðalskipulagi kemur fram að skráning minja sé ekki lokið fyrir allt sveitarfélagið. Eftirfarandi kemur fram í greinargerðinni:

„Sveitarfélagið mun í samráði við Minjastofnun Íslands vinna að skráningu fornleifa á skipulagstímabilinu. Skráningu verður áfangaskipt og svæðum þar sem áform eru um mannvirkjagerð forgangsraðað fremst, t.d. þar sem áform eru um uppbyggingu miðstöðva og lykilstaða vegna ferðaþjónustu.“

Skráning minja á þessu svæði sem breytingin tekur til skal gera á deiliskipulagsstigi. Ef áður óþekktar minjar koma í ljós skal tafarlaust haft samband við Minjastofnun Íslands skv. 24. gr. laga nr. 80/2012 um menningarminjar.

TAKMARKANIR

Vegna nálægðar við flugvöllinn í Freysnesi skal á deiliskipulagsstigi gera grein fyrir hindrunarfleti flugvallarins í samræmi við reglugerð nr. 464/2007.

TENGSL VIÐ AÐRAR ÁÆTLANIR

Við vinnslu þessara breytinga hefur verið horft til eftirfarandi áætlana:

LANDSSKIPULAGSSTEFNA ÍSLANDS

Í gildandi landsskipulagsstefnu kemur eftirfarandi fram í kafla 4.1 Ferðaþjónusta á grunni sérstöðu og umhverfisgæða:

„Við skipulagsgerð sveitarfélaga verði leitast við að greina sérstöðu, styrkleika og staðaranda viðkomandi svæðis með tilliti til tækifæra í ferðaþjónustu. Skipulagsákvarðanir um ferðaþjónustu taki mið af náttúruverndarsjónarmiðum og kortlagningu á auðlindum ferðaþjónustunnar og miði jafnframt að því að ferðaþjónustuuppbygging nýtist jafnt íbúum á svæðinu og ferðamönnum.“

Sérstaða Hornafjarðar er að sveitarfélagið er landstórt þar sem
Sveitarfélagið er auðugt af seglum í ferðaþjónustunni sem hafa verið
Skaftafell er eitt af þessum svæðum eins og fram hefur komið en
svigrúm til frekari uppbyggingar og því er talið að Skaftafell III-VI sé landi sem snúa að svæðum líkt og
þjónustu við ferðamenn og starfsfólk sem vinnur við ferðaþjónustu

Breytingin sem um ræðir er liður í því að dreifa ferðaþjónustu í s
einhver samfella sé í þjónustunni á þeim svæðum sem fá flesta ferð
liður í að byggja upp húsnæði þar sem starfsmenn í ferðaþjónustunn ustu í atvinnulífi og menningu í
tíma. Breytingin er talin vera í samræmi við setta stefnu varðar
landsskipulagsstefnunni.

STEFNA Í GILDANDI AÐALSKIPULAGI

Í gildandi aðalskipulagi sveitarfélagsins er stefnumarkmiðið eftirfar eiri eru skilgreind „verslunar- og
því sem hér er til umræðu:

„Stefna Sveitarfélagsins Hornafjarðar er að auka þátt ferðaþjón m er gert ráð fyrir hótelrekstri í sveitarfélaginu og að aðalskipulag stuðli að því.“

„Þar sem umfangsmeiri starfsemi er áformuð, 17 gistirými eða fi
þjónustusvæði“. Þetta á meðal annars við um nokkra staði þar s
sveitum.“

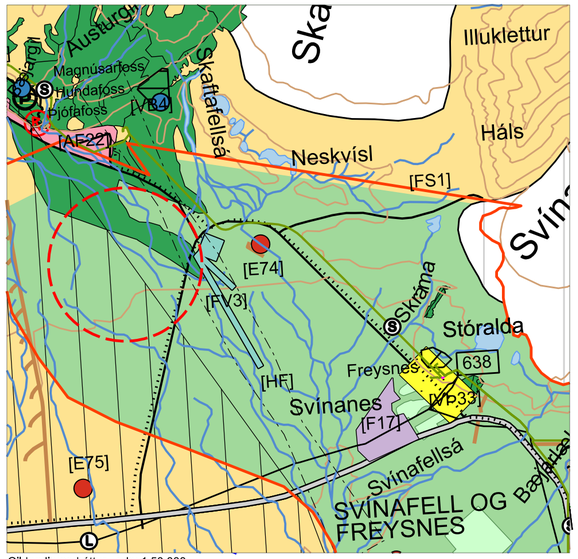

Gildandi uppdráttur - mkv.1:50.000

Stefna um uppbyggingu þessa er:

- *Að hún að hún falli að byggðarmynstri.*
- *Að hún sé í samhengi við staði þar sem hefur verið búseta, eða tengist bæjarhlöðum og myndi eftir atvikum samfellu með byggð sem þegar stendur, og sé vikjandi í landslagi.*
- *Að hún taki mið af staðarvals- og byggingarhefð sveitanna ef byggt er þar sem ekki er byggð fyrir.*
- *Að vandað sé til mannvirkja með tilliti til útlits, varanleika og viðhalds, úrlausnir séu ekki byggðar á óvönduðum bráðabirgðaaðgerðum.*
- *Að hún taki tillit til landgæða – túna og ræktarlands og spilli þeim ekki og gætt umhverfissjónarmiða við ráðstafanir vegna vatnsöflunar og fráveitu.*
- *Að í undirbúningi hennar séu gerð grein fyrir áhrifum hennar á frekari uppbyggingu og breytingar á landnotkun.*
- *Að samræma hana með tilliti til samlegðaráhrifa hennar innan sveitarfélagsins.*

„Í Skaftafelli, við Jökulsárlón og á Höfn verða þjónustumiðstöðvar, en þaðarstöðvar og áningarstaðir á lykilstöðum í Suðursveit, Mýrum, Nesjum og Lóni. Lykilstaðir eru þeir taldir sem sakir náttúrufars, sögu eða minja laða að sér ferðamenn. Áhersla er lögð á að á helstu áfangastöðum í fjalllendi og viðerni þjóni mannvirkjagerð fyrst og fremst útivist, en öll meiriháttar uppbygging, gistiþjónusta og greiðasala eigi sér stað í tengslum við bæjarhlöð í sveitunum og á Höfn.“

Í gildandi stefnu sveitarfélagsins er gert ráð fyrir meginseglum í ferðaþjónustu og að áhersla verði á uppbyggingu í tengslum við þá sem þjónusti ferðamenn. Breytingin er að mati sveitarstjórnar í samræmi við setta stefnu sveitarfélagsins um að efla ferðaþjónustu við megin segla og fjölsóttustu svæðin innan sveitarfélagsins. Við deiliskipulagsgerð fyrir svæðið skal þess gætt að stefna sveitarfélagsins í gildandi aðalskipulagi um uppbyggingu stærri gististaðir verði meginmarkmið í skipulagsgerðinni.

Ekkert deiliskipulag er á svæðinu en taka þarf tillit til nærliggjandi deiliskipulagsáætlana s.s. deiliskipulag fyrir flugvallarsvæðið í landi Skaftafells 2/Freysness og deiliskipulag þjónustusvæðis Skaftafelli.

SAMÞYKKT RÁÐUNEYTIS

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið sendi bréf til sveitarfélagsins dagsett þann 19. apríl 2017. Í bréfinu heimilar ráðuneytið að breyta landnotkun á því landi sem um ræðir í þessari breytingu úr landbúnaðarlandi í aðra landnotkun. Vísar ráðuneytið til 6. gr. jarðalaga nr. 81/2014.

VEITUR

Við gerð deiliskipulags á svæðinu skal sérstaklega horft til laga um uppbyggingu og rekstur fráveitna nr. 9/2009 í samstarfi við Heilbrigðiseftirlit Austurlands.

BREYTING Á AÐALSKIPULAGI

Breytingin fellst í því að landnotkun á svæðinu er breytt úr landbúnaðarlandi og skógræktar- og landgræðslusvæði í verslunar og þjónustusvæði.

Í skipulagsreglugerð nr. 90/2013 segir um landnotkunarflokkinn verslun og þjónusta (VÞ):

„Svæði fyrir verslunar- og þjónustustarfsemi og stjórnsýslu sem þjónar heilu landsvæði, þéttbýlisstað eða fleiri en einu bæjarhverfi, svo sem verslanir, skrifstofur, þjónustustofnanir, hótel, veitinga- og gistihús, menningarstofnanir og önnur hreinleg atvinnustarfsemi sem talin er samræmast yfirbragði og eðli starfsemi miðsvæðis.“

Gert er ráð fyrir að heimila eftirfarandi uppbyggingu:

- Uppbyggingu á 35 litlum gistihúsum sem hvert um sig getur verið allt að 40m², samtals allt að 1.400m². Heimild verður því fyrir um 70 gestum í þessum húsum. Húsin skulu vera á einni hæð.
- Uppbyggingu á allt að 10 starfsmannaíbúðum, samtals allt að 1.000m². Heimild verður að reisa starfsmannaíbúðir til tímabundinnar búsetu fyrir starfsmenn á svæðinu sem tengjast þjónustustarfsemi. Slík húsnæði skulu vera innan landnotkunarinnar, verslun og þjónusta.
- Uppbygging verslunar- og þjónustubygginga, allt að 3.000m²

Gert verður ráð fyrir að vandað sé til mannvirkja með tilliti til útlits, varanleika og viðhalds líkt og krafist er í gildandi aðalskipulagi (bls. 41).

BREYTING Á UPPDRÆTTI

Á uppdrætti fyrir Öræfi er verslunar og þjónustusvæði afmarkað og fær númerið VÞ 44. Svæðið er um 15 ha og skilgreint inni í landi Skaftafell III-IV .

BREYTING Í GREINARGERÐ

Í kafla 19 er bætt við línu í töflu nr. 19.1. Lína sem bætt er við töfluna vegna breytingar verður eftirfarandi:

VÞ nr.	Staður, starfsemi og umfang*
VÞ 44	**Skaftafell III-IV.** Ferðaþjónusta, þjónustuhús, allt að 3.000 m² í einu til þrem húsum. Gisthús, allt að 35 hús sem hvert um sig getur verið allt að 40 m², húsin skulu vera á einni hæð. Starfsmannaíbúðir, lágreist, allt að 10 hús, samtals allt að 1.000m². Svæðisafmörkun ~ 15 ha.

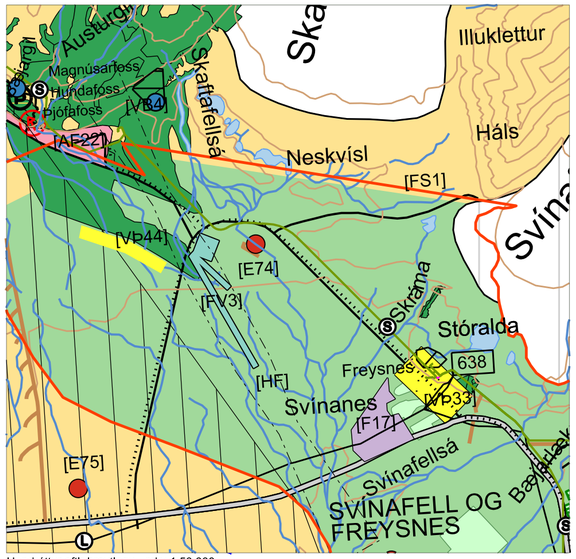

Uppdrátur eftir breytingu - mkv.1:50.000

UMHVERFISSKÝRSLA

Umhverfisskýrsla þessi er unnin skv. lögum um umhverfismat áætlana nr. 105/2006. Gerð er grein fyrir þeim umhverfisþáttum sem líklegt er að verði fyrir áhrifum af breyttri stefnu aðalskipulagsins. Við matið er notast við þær skilgreiningar á vægi áhrifa sem fram koma í töflu nr. 2. Hafa ber í huga nákvæmni áætlunarinnar þegar lagt er mat á vægi áhrifa. Í skipulagslýsingunni sem var sameiginleg fyrir fleiri breytingar voru eftirfarandi umhverfisþættir og matsspurningar settar fram og eru þær notaðar við að meta umhverfisáhrif breytingarinnar:

Tafla 1. *Yfirlit yfir umhverfisþætti og matsspurningar.*

UMHVERFISÞÁTTUR	MATSSPURNING	VIÐMIÐ
Jarðfræði og jarðmyndanir	Mun breytingin fela í sér áhrif á jarðmyndanir sem njóta verndar eða þykja sérstaðar?	Náttúruverndarlög nr. 60/2013, áhersla á 61. gr. Stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulsþjóðgarðar
Gróður og dýralíf	Mun breytingin hafa áhrif á gróður og dýralíf – vistsvæði og plöntutegundir?	Náttúruverndarlög nr. 60/2013, kafli IX. og áhersla á 61. gr. Reglugerð nr. 608/2008 um Vatnajökulsþjóðgarð Stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulsþjóðgarðar
Landnotkun	Mun breytingin hafa áhrif á notkun svæðisins til útivistar? Munu breytingin hafa áhrif á verndarsvæði?	Náttúruverndarlög nr. 60/2013, kafli IV. Stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulsþjóðgarðar Reglugerð nr. 608/2008 um Vatnajökulsþjóðgarð
Ásýnd og landslag	Mun breytingin hafa áhrif á ásýnd svæðisins? Mun breytingin hafa sjónrænn áhrif? Mun breytingin hafa umtalsverð áhrif á náttúrulegt landslag?	Náttúruverndarlög nr. 60/2013, 69. gr. Stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulsþjóðgarðar Reglugerð nr. 608/2008 um Vatnajökulsþjóðgarð Stefna í gildandi aðalskipulagi um mannvirkjagerð í sveitum.
Samfélag	Mun breytingin hafa áhrif á atvinnu í sveitarfélaginu?	Sett markmið í gildandi aðalskipulagi um að efla atvinnu í sveitarfélagin.
Minjar	Mun breytingin hafa áhrifa á friðlýstar fornminjar? Munu breytingin hafa áhrif á friðlýstar náttúruminjar ?	Lög nr. 80/2012 um menningarminjar Náttúruverndarlög nr. 60/2013 Stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulsþjóðgarðar Reglugerð nr. 608/2008 um Vatnajökulsþjóðgarð
Heilsa og öryggi (náttúruvá)	Er hætta á flóðum vegna flóða/jökulhlaupa þar sem fyrirhuguð er uppbygging? Munu breytingin hafa áhrif á tengingar við þjóðveginn út frá umferðaröryggi?	Gildandi aðalskipulag, afmörkun svæða undir náttúruvá. *Jökulhlaup í Öræfum og Markarfljóti vegna eldgosa undir jökli. Forgreining áhættumats.* Magnús Tumi Guðmundsson o.fl.

1. Núll kostur, engar breytingar frá grunnástandi sem er einnig samkvæmt gildandi aðalskipulagi.
2. Uppbygging austan við núverandi gestastofu í Skaftafelli, land sem liggur austan núverandi þjónustubygginga, ofan aðkomuvegar að Skaftafelli.
3. Uppbygging innan Skaftafelli III-IV, land sem liggur neðan aðkomuvegar að Skaftafelli.

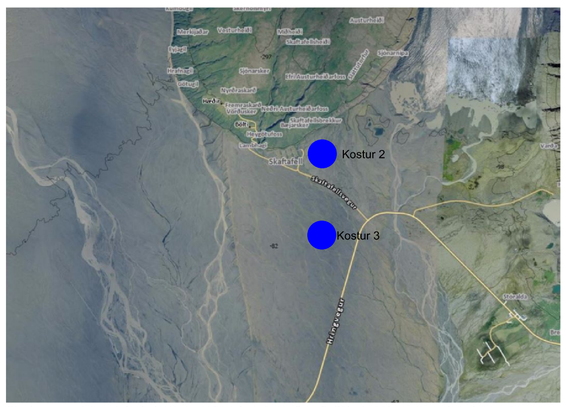

Skýringarmynd, bláu hringirnir tákna staðsetningu kosts 2 og 3. Skjáskot af www.map.is/hofn/

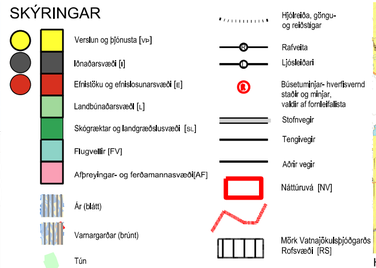

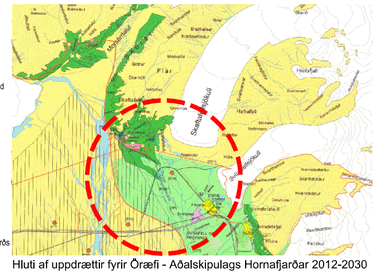
Skaftafellsá
Skeiðarársandur
Skeiðará
Morsá
Svínafellsá
Svínafell
Freysnes
Hofsá
Fjallsá
Hofsjökull
Vatnajökull
Skálafellsá
Hnappavellir
Hnappafell
Hvalnesfjall
Hvalnes
Hvalnesá
Hvalnesvatn
Hvalnesskógur
Hvalnesskógur
Hvalnesskógur